

GAZETA NARODOWA

ta jest na niewzruszonej podstawie, bo na wza-
jemnym najszczerzszym szacunku.

K O N I E C.

Dnia 18. marca zmarł Stanisław Kiss, sekcja okazała się, 9 zębów złamanych, ropień w okolicy i blizny po wrzodach kłowych. Sprawca był obłąkany Bohu, który bronił się o naręctwa Kissa rzucił go o kant stołu. Śledztwo, jeszcze nie ukończone, dlatego rezultatu ostatecznego podać nie mogę.

Dnia 14. lipca umarła Olena Hupaluk, sekcja okazała dwa zęba złamane. Szalona ta miała w swoim szale zrywając stawać ciągle na głowie, a jak poświadczyli inni obłąkane z nią razem będące, że parę razy spadała przy tych gimnastycznych ćwiczeniach ze stołu i zapewne w skutek tego poniosła te uszkodzenia.

Dnia 28. lipca umarł Józef Gwiazdonik w kilka dni po przyjęciu go do zakładu, za życia jeszcze skonstruowano, że ma jedno zębro nie całe; sekcja okazała, że miał zębro spruchniałe (caries). Śledztwo jeszcze nie ukończono. W czerwcu naderzył posługacz Diacek chorego Rasia a na drugi dzień posługacz Mielnickiewicz chorego Stawarsza, tak w jednym jak w drugim wypadku bez dalszych następstw dla chorych, a sprawcy zostali ukarani ośmiodniowym aresztem.

To są fakty, które rzeczywiście zaszły. Z wyliczenia ich widzicie panowie, że można je podzielić na dwie kategorie, na takie gdzie sprawcami byli dozorczy czyli posługacze i na takie, gdzie sprawcami byli sami chorzy. Do pierwszej należą sprawy Wrzeszcza, Diaczka i Mielnickiewicza.

Do drugiej kategorii należą reszta faktów. Fakta pierwszej kategorii bezwarunkowo potępiam. Potępiam z całą stanowczością dzikość, barbarzyństwo i złe obejście się posługaczy z chorymi.

Jednakowoż jako okoliczność łagodzącą przytoczyć muszę, że posługacz taki znajduje się nie raz wobec siły zwierzęcej szalonego i nie zawsze można żądać od niego, ażeby ustronił taką miarę siły, która potrzebna jest i wystarcza do pokonania szalonego, i żeby czasem w użyciu tej siły nie przesadził. Nie jest to niesprawiedliwym, ale okolicznością łagodzącą.

Na szczęście i na chwałę ludzkości, roczniki mało takich faktów dzikich postępowania z niebezpiecznymi wykazują.

Mam pod ręką 45. i 46. numer czasopisma „Prager medicinische Wochenschrift“ z r. 1867, gdzie się znajduje artykuł „Über Unglücksfälle in den Irren-Anstalten.“ Nie będę czytał, bo artykuł jest obszerny i w języku niemieckim, jednakże przytoczę niektóre wyjątki z tego czasopisma na dowód, że takie wypadki nie tylko w Kulparkowie, ale we wszystkich innych zakładach się zdarzają.

Co do łamania zębów dwa są wypadki tego dzikiego postępowania, jeden w Twerze, gdzie posługacz obłąkanemu 23 zębów i obójczył zła, a drugi w Anglii w Lancaster, gdzie dwaj posługacze złamali obłąkanemu 12 zębów. Sprawiedliwość angielska wymierzyła im taką karę, na jaką zasługiwali a mianowicie 7 lat ciężkiego więzienia.

Inne wypadki, gdzie chorzy byli przyczyną, tj. sprawcami nieszczęścia, są następujące:

W Pradze zabił chory uchodzący za spokojnego, siekiera posługacza, a chorego innego ranił.

W St. Georgen koło Beyrenth, odgryzł jeden obłąkany drugiemu siedzącemu w kaftanie pewną część ciała i zjadł. Usiłował dokonać to także na lekarzach i służbie powiadając, że jest od Opatrzności przeznaczoną osobą dla odrodzenia ludzkości, do czego kluski zamienia ludzkiego mięsa.

W innym wzorowym urządzeniu zakładzie zabił chory za spokojnego uchodzącego, w przynależności dozorcę drugiego chorego posłanem drwa, które wspólnie przepłacać mieli. Inny obłąkany zabił towarzysza suchotnika stołeczkiem z pod nog, aby go od mąk tego życia uwolnić.

W Hanweld zabił w obecności komisji nad domami dla obłąkanych jeden warjat drugiego. W Fischerton zabił obłąkany członka takiej komisji p. Lutwidge, wbiwszy mu ostrą gwóźdź w skroń. Właściciel zakładu i posługacz byli obecni a przeszłości nie mogli. W Dundrum zgromadził obłąkany drugiemu chętnemu posłanemu. W Linczu zabił toporem obłąkany obłąkanego. W Berlinie w Charité zabił chory Dyrsus stołkiem trzech kolegów spjących z nim w jednej sali. Także w Berlinie zabił jeden obłąkany drugiego przykrzywką od wychodka. W St. Getren koło Bambergu wpadł chory do kuchni, pochwycił noż, zabił na miejscu parobka 13tu pchnięciami, przeszkodził mur, zabił leśnego, który mu wszedł w drogę i ranił syna jego. W Modenie zabił obłąkany drugiego. W Padwie jeden drugiego uduślił. W Lenbas zdarzył się dwa podobne wypadki. W Norwiche wpadł obłąkany do oddziału chorych dzieci i zabił pięcioro kleszczami od ognia.

Dr. Falret opowiada, że w jednym z zakładów we Francji obłąkany aptekarz prosił każdego, kogo spotkał, ażeby go zabił. Natrafili nareszcie na kolego, który się ofiarował zrobić mu to przysługę i rzeczywiście zabrawszy cicha-ciemu topór z kuchni uciął koledze głowę. Aptekarz przygotował się do tego zdjęciem krawacki, kołnierza i pochylem głowy. Po dokonaniu tego zabójstwa ofiarował się sprawca uczynić to samo każdemu, koby tego żądał.

Pinel opowiada o obłąkanym w Bicetre, któremu się zdawało, że jest 4. osobą w Trójcy, powołaną odkupić świat przez chrzest krwawy. Wystarał się o gup szewski i tym przebrzd dozorcę, dwom kolegom poderznął gardła i byłby tak dalej mordował, gdyby go nie wzięto.

Napadów na lekarzy i nadzorców opowiada dr. Smoler mnóstwo i tak: w Marsylii namówił się dwóch padaczkowych, zabił dwóch dozorców i uciekł. W St. Lazaro koło Reggio zabił obłąkany nadzorcę, a drugiego ranił. W Caylus zabił obłąkany dr. Prestat po trepanacji instrumentem chirurgicznym w chwili zakładania opatrunku. W Hofheim umarł dyrektor Amelung z rany zadanej przez obłąkanego nożem w brzuch. W Iuniper Green zamordował warjat, który przedtem zamordował swoją matkę, dyrektora zakładu dr. Wilson. W Vaucuse zginął dr. Geoffroy w wykonaniu obowiązków z rąk obłąkanego. Taki sam los spotkał dyrektorów zakładów w Avignon, w Mons, w Lucce i Sommières. W Mosbach zastrzelił obłąkany dr. Orthlieb. W Rzymie, w Göttinge i w Wernke dokonali obłąkani krwawych napadów na dyrektorów lub lekarzy. W Leubus powiesił się 6 obłąkanych na kaftanach. W Hamburgu powiesił się obłąkany starzec w przynależności trzech chorych. W Pradze wykończyła obłąkana z okna wobec 4 innych. W innym zakładzie uduślił się obłąkany pod kółką swoją koszulą batystową, podczas kiedy dwóch posługaczy nad nim czuwał. W Charenton powiesił się obłąkany na zawieszce drzwi, za którym dr. Royer, Colard i Bleyne konsylium nad nim odbywali.

Tyle z dzieła dr. Smolera, z własnej zaś pamięci dodać mogę, że w Döbling zastrzelili się były minister węgierski br. Secezy, pomimo że miał dwóch dozorców. W Krakowie powiesił

się ks. Słowiński w wychodku, podczas kiedy dozorca czekał na niego przed drzwiami. W Lwowie odgryzł obłąkany drugiemu nos.

Otóż takie wypadki zdarzają się wszędzie; nie jest to usprawiedliwieniem tego, co na Kulparkowie zaszło, jednak są to wypadki, które wydzierają się we wszystkich wzorowo urządzonej zakładach dla obłąkanych.

Zapytacie panowie zapewne, jakim sposobem mogą zająć takie wypadki w dobrze urządzonej zakładzie przy należytym nadzorze? Odpowiem na to wskazówką na doświadczenie wszystkich psychiatrów i właścicieli zakładów wszystkich krajów i czasów, którzy się w tem zagadają, że takie nieszczęścia wydzierają się od czasu, jak zakłady dla obłąkanych istnieją i zdarzać się będą, dopóki takie zakłady istnieć będą. Usunięcie tych nieszczęść nie jest w ludzkiej mocy, ale starać się powinniśmy, aby były jak najrzadsze i jak najzłagodniejsze. To też Wydział krajowy skierował swą czynność w tym kierunku, aby zbadać przyczyny tych wypadków, i usunąć je na przyszłość. Co do przyczyn, jestem tego przeświadczenia, że są trzy przyczyny tak częstych wypadków: pierwszą jest zła służba, drugą przepełnienie zakładu, a trzecią niedostateczny nadzór.

Zła służba jest dlatego, bo jest mało liczna i mało inteligentna. Mogą panom cyframi udowodnić, że mniej jest posługaczy na Kulparkowie, jak w innych zakładach. W Wiedniu na 500 chorych jest 120 posługaczy — tj. 1 posługacz na 4 chorych, w Illenau na 500 chorych jest 150 — tj. jeden posługacz na 3 chorych. W Charenton na 600 chorych jest 135 posługaczy i 20 sióstr — tj. jeden posługacz na 4 chorych. W Passy ma dr. Blanche więcej służby niż chorych. Dr. Neumann powiada, że jeden dozorca nie może więcej chorych obsługiwać nad 5, tożsamo Oegg, Kelp i Eskitot żądają na 60 chorych 20 służby — tj. jednego na trzech chorych. W Frankfurcie i Sonnenstein wypada jeden posługacz na czterech chorych. W Wernke, Sachsenberg, Winnenthal wypada jeden posługacz na 6 chorych, i to jest ta minimalna liczba, którą my od 1. września br. w Kulparkowie przyjęli, bo dotąd był na 7 chorych jeden posługacz.

Drugą przyczyną, iż służba mniej jest inteligentna, a przynajmniej niedostatecznie inteligentna, znajduje w tem, że jest źle płatna, bo już za 6—7 złr. miesięcznie człowiek inteligentny nie poświęci się na tak ciężką służbę. Służba więc ta rekrutuje się z takich wyrzutków, którzy już gdzieś indziej służby dostać nie mogą — a jak się trafił kłosem lepszą służbą, to opuszcza Kulparków. Dowodem tego jest, iż prócz jednego posługacza, który 12 lat jest wierny domowi obłąkanych, nie ma żadnego innego, któryby dłuższy czas tam przebywał; drugi posługacz jest lat tylko 3, a reszta rok, pół roku lub kilka miesięcy.

Temu zapobiegłoby, ustanawiając cztery kategorie służby od 1. września b. r. z płacą od 7 do 15 złr. miesięcznie. Prócz tego uważamy za dobre zainteresować służbę zabezpieczeniem ich przyszłości, aby w zakładzie dłuższy pozostawali, i wnosimy dlatego, abyście panowie byli łaskawi przyznać im prawo prowizji za 10, 20 lub 30 lat służby. Ażeby zaś służbę uczynić trzeczą inteligentniejszą, poleciłbym dyrektorowi zakładu, ażeby zaprowadził systematyczną naukę dla posługaczy i rzeczywiście tak się odbywa.

Drugą przyczyną wypadków wspomnianych jest przepełnienie zakładu. W zakładzie naszym znajduje się obecnie 400 chorych. Z tych połowa chorych t. j. 200 jest w jednej połowie zakładu, a w drugiej połowie zakładu w oddziale męzkim 230 chorych, pomieszkaniu dyrektora, wszystkich kancelarii, pomieszkaniu dwóch pisarzy, dwóch kapelauszy i warsztaty, które tam być nie powinny, bo zabierają miejsce obłąkanym. Widzicie panowie, że przy takim nawałem chorych nadzór nie może być ściśle wykonany. Otóż temu chcemy zaradzić przedłożeniem wniosku Wys. Izbie o wybudowanie domu administracyjnego, przeczco z budynku dla chorych usunie się wszystkie kancelarie i zrobi się miejsce dla chorych. Na razie zanim dom administracyjny stanie, staraliśmy się jako tako złemu zaradzić przez to, że trzy piwnice czyli sutereny na tymczasowe warsztaty użycio, a mianowicie na szewski, krawiecki i introligatorski.

Muszę tu także wspomnieć o separatach, które tyle złej krzywdy. Otóż separaty są to małe pokoiki, w których się umieszcza szalonych, których innym sposobem nie można uspokoić. Trzeba wiedzieć o takich separatach, że n. p. w Anglii dr. Conolly żąda, aby w jego zakładzie było separatach na dwie trzecie części wszystkich chorych, a dr. Bucknill liczy tylko jedną trzecią część separatach dla wszystkich chorych, a u nas we Lwowie na 460 chorych mamy wszystkich 30 separatach. W 20 separatach nie mogą się pomieścić wszyscy szaleni. Coż z tymi się robi, którzy w szal wpadną wtedy, gdy wszystkich 20 cel jest zajętych? Oto uiera się ich w kaftany i w osobnym korytarzu pod nadzorem kilku dozorców umieszcza. Jest to wyjątek z systemu nie bezprzymusowy, który wszędy jest przyjęty, wyjątek konieczny z położenia, w jakim się znajduje zakład kulparkowski dla braku separatach. Te separaty w różnych krajach różnie są urządzone. U nas jest przyjęty system, praktykowany w Belgii, t. j. że separaty dostają światła drugorzędne z korytarza a nie wprost z pola. Gdzieindziej, w Niemczech i we Wiedniu jest inny system separatach przyjęty: tam mają one światło pierwszorzędne, okno jest tak wysoko, że chory nie dostanie, ale światło przychodzi wprost z pola; jest jednak tak u urzędnika okienka, że da się zupełnie zaciemnić pokój, albo trochę tylko lub zupełnie odwidni. Takich separatach u nas nie ma. Sądziłem, że jak przeniesiemy warsztaty do odrębnego budynku, to da się z tych sal, w których dotychczas umieszczono były warsztaty, urządzić kilka takich separatach. Jednakże przekonaliśmy się, że nie można zrobić z tego separatach takich, aby były zupełnie odpowiednie celowi.

Trzecią przyczyną, jak powiedziałem, wypadków, które się tam zdarzają jest niedostateczny nadzór lekarski. Nie powiadam ja przeto, aby lekarze, którzy są w Kulparkowie nie wypełniali swoich obowiązków. Owszem muszę przyznać, że z całym poświęceniem wykonują te obowiązki. Mam tu na myśli nadzór niedostateczny w tem, że ich jest za mało, aby obowiązek zadość uczynić mogli. Wydział krajowy wnosi więc tego roku, abyście panowie pozwolili zamiast jednej trzeciej posady lekarza, zrobić dwie posady.

Nareszcie oświadczyć muszę, że Wydział krajowy, pomny swojego obowiązku, przedewszystkiem będzie miał na oku dobro zakładu krajowego i dobra tego zakładu nie poświęci z pewnością dla jakiegokolwiek względów osobistych, ale z drugiej strony Wydział krajowy nie może karać funkcjonariuszów za winy, których nie popełnili, a które im imputuje czyto prywatnie, czy zawiść czy narezecznie zemsta.

Po tem wyjaśnieniu przystępuję do katego-

rycznej odpowiedzi na pytanie przez kilku panów postawione. Zapytują panowie czy jest jakiś wynik ostateczny śledztwa przeprowadzonego w c. k. sądzie karnym. Z przemówienia dowiedzieliście się panowie, że jedna tylko sprawa tj. sprawa Wrzeszcza ukończona została tem, że został on skazany na 7 miesięcy ciężkiego aresztu. Akta, których żądał Wydział krajowy od sądu, z całą gotowością zostały nam przesłane, jednakże nie znaleźliśmy w nich podstawy do wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego przeciw któremukolwiek z funkcjonariuszy naszych. Inne sprawy nie są jeszcze załatwione w sądzie.

Powtórze, pytają panowie, czy wskazówki dane przez Wydział krajowy dyrekcji szpitala obłąkanych w Kulparkowie skutecznie powstrzymały tak srogie postępowanie z chorymi zostającymi pod opieką dozorców. Polecenie nasze wyszło w maju, a potem już nie było takich zająć prócz wypadku, który jak panowie słyszeli, zaszł w czerwcu i to był wypadek nie z winy dozorcę. Zresztą wskazówki nie były poleceniem, ile raczej przypomnieniem paragrafów statutu.

W statucie zakładu bowiem wyrażono, co dyrektor z każdym wypadkiem ma zrobić. To było przypomnieniem, że w każdym wypadku śmierci lub obrażenia chorych winien o tem donieść sądowi karnemu, co też rzeczywiście czynił.

Nad odpowiedzią, że skutkiem wniosku hr. Kukuwickiego otworzył marszałek pod koniec posiedzenia rozprawę, w której wzięli udział pp. Kropiewicki, Sławinski, Teichman (rektor uniwersytetu Jagiellońskiego) i referent Wydziału. Podajemy tu przemowę w streszczeniu:

Hr. Kropiewicki. Nie jestem lekarzem, i nie będę rozstrzygał, dlaczego jeden chory ma być zęba złamane umarł, a drugi z 23 zębami złamanymi mógł żyć. Faktem jest, że takie wypadki się zdarzyły, i że zęba złamana służba. Zdać mi się, że te zarządzenia, które poczynił Wydział krajowy, nie są dostateczne, aby nadali takie wypadki były rzadsze. Między innymi pomóżno służbę, rekrutującą się z „ostatniej klasy ludzi“, i zrobiono jej pewne koncesje co do płacy. Przyznam się, że niechciałbym być posługaczem na Kulparkowie, ani też wystawiać się tam na polowanie zębów, ale patrząc na to z ogólniejszego stanowiska muszę nadmienić, że psychiatryja nie dysponując wielością środków leczniczych, ma jeden główny tj. kąpiel zimną. Sam boję się wody zimnej, i pojmuję że obłąkani tam bardziej muszą mieć wstręt do niej.

Wskazuję też dlatego, że kąpiel zimna dla obłąkanych jest środkiem leczniczym, i to bardzo gwałtownym środkiem, dozór lekarski przy zastosowaniu jej powinien być bezpośredni. Dyżurni lekarze powinni być przy tem obecni. Zwidząc zeszłego roku zakład Kulparkowski, przyszedłem do przekonania, że lekarzy jest tam za mało. Nie odmawiam p. Marechowi zdolności psychiatrycznych, ale gdyby jego nie stało, to nie mamy drugiego, któryby go mógł zastąpić. Przy istniejącym stanie rzeczy trudno o przyrost. Lekarze nie mają sposobności wyrobić się na kierowników. Nie pozostają długo w zakładzie. Zmieniają się często. Sekundariusze, którzy tam są, zalegają całkiem od woli p. Marecha. Kwestia usunięcia ich zawiąza od niego. Chodzi więc o to, aby zmienić tu stosunek i zamianować primariuszów, że stanowiskiem mniej więcej niezależnym od dyrektora, który mógłby im robić uwagi, ale w razie potrzeby zdrać rozstrzygałby Wydział krajowy. Nowy projekt Wydziału nie zaprowadza tej zmiany, lecz systemizuje dwie niższe posady lekarskie; ci, którzy je zajmą, nie będą mieć należytej samodzielności, podobnie jak dzisiejsi sekundariusze, którzy się z niewiedzą przyczyn często zmieniają. Przy aplikowaniu kapieli nie jest lekarz obecny, i dzieją się gwałty. Zmiana tedy w stanowisku lekarzy wobec dyrektora jest potrzebna. Zresztą mamy w gronie swoim powagę w tej mierze, rektora uniwersytetu krakowskiego; najlepiej byłoby wysłuchać jego zdania.

Sławinski. Mam to przekonanie, że Wydział krajowy robił i będzie robił co można dla zapobieżenia nadużyciom. Odpowiedź jednak na interpelację nie jest dostateczna ani zupełna. Referent Wydziału nie wspominał o kilku wypadkach, które się zdarzyły także w tym roku na Kulparkowie. Może o nich nie wie Wydział krajowy, ale mnie samemu są wiadome jeszcze cztery wypadki zabójstwa, a mianowicie Goldnera, Powidajki, Krasnodębskiego i Mielnickiego. Wyszły one na jaw dopiero wtedy, gdy żona Kiss-a doniosła sądowi o zabójstwie jej męża. — Sekcje wzniakowanych osób, odbyły się w lutym i w marcu 10., 24., 3., i 13.). Co się dał dzieje, nie wiem. Zapewne toczy się śledztwo sądowe. Wspominał o tem, ponieważ sprawozdawca mówiąc o szczegółowych wypadkach, nie powinien był pomijać i tych. Tymczasem na wypadki przedewszystkiem brakiem miejsca. Ze żądał przepehony, to ubolewać należy, że kraj wydał przeszło 1 milion, a zakład jeszcze nie dokończony, już okazuje się złym i nieodpowiednim. Zdaniem wielu ludzi fachowych, zakład kulparkowski nie stoi na wyżynie wymagalności przyrządzonych do tego rodzaju instytucyj. Niezawodnie Wydział będzie się starał usunąć braki, o ile się da.

P. referent Wydziału przyznał niedostateczność nadzoru, ale ja widzę co więcej, bo poprostu niedobalstwo nadzoru. Wyliczyłem tam kilkadziesiąt przykładów zabójstwa, zdarzonych gdzieindziej, ale to niczego nie dowodzi, ani też nie usprawiedliwia niedbalstwa w naszym zakładzie. Nie słyszeliśmy przyczyn tamtych wypadków. Nadto dowiedzieliśmy się, że w jednym lub drugim zakładzie zagranicznym zdarzyły się wypadki sporadyczne — po jednemu i to w okresach czasu Bóg wie jak długich. Nie słyszałem, aby się tam zdarzały dwa zabójstwa w jednym roku. U nas zaś jak sam przytoczyłem cztery w jednym roku oprócz tych, które p. referent przytoczył. Jest to uderzająca różnica. A przyczyną może być tylko niedbalstwo w najwyższym stopniu (brawo), bo może się zdarzyć raz na kilka, lub kilkanaście lat, że warjat wrzazi zabił, ale u nas w jednym roku wypadki po wypadku. Narzekania po kraju są powszechne. Ludzie mi się żalili i proszą o zarządzenie. Oprócz tego jest narzekanie na zły wikt i niezyczliwość dyrekcji w udzielaniu informacji krewnym chorych. Na prośby w tej mierze całemi latami trzeba czekać.

Gdyby zarząd był dbały i sprężysty, co podobnego nie mogłoby się dzieć. Powtarzam z naciskiem: zarząd jest niedbały, skoro wypadki co chwila się powtarzają. P. referent wspominał również, że po zażądaniu aktów sądowych Wydział nie znalazł powodu do postępowania dyscyplinarnego w wypadku już zasądzonym w trybunale karnym, a co do innych śledztwo jeszcze nie ukończono. Zdaniem moim Wydział nie powinien czekać na rezultaty śledztw karnych, bo nie przeprowadzają się w kierunkach dyscyplinarnych.

Wydział powinien doraźnie postępować. Zaniedbanie tego stało się przyczyną częstych pa-

wtarzań. Inaczej daleko wcześniej nadużycia byłyby usunięte.

P. referent zdawał się zarzucać sądowi lekcie nkaranie winnych w porównaniu z wymiarem kary na analogiczne wypadki w Anglii. Sąd tutejszy musiał zastosować do §. 335. kodeksu, i nie mógł przyjąć rozmyślności zabójstwa. Różnica w wyrokowaniu sądów nie uniewinnia bynajmniej postępku kulparkowskich. Wszak jest inspektor szpitalowy, jest Wydział krajowy na miejscu. Jak wobec tego mogły się dzieć takie nadużycia, nie do rozumiem. Wszak inspektor szpitalowy powinien pierwszy o wszystkich takich wypadkach, a o czterech przemianach wymienionych wypadkach nawet dyrekcja zakładu nie doniosła sądowi, lecz dopiero żona Kiss-a wydołała sprawę z tajemnicy. Kiss był już raz pobity w r. 1876, a dozorca zato skazany na 6 tygodni aresztu, więc czujność i przeczność była wskazana. Wobec niedostatecznej odpowiedzi na interpelację, spowiedział się, — bo wniosek stawiać nie można — że komisja lustracyjna nie poprzestanie na tem tem wyjaśnieniu, lecz zbada sama rzecz jak najściślej, i bezwzględnie wystąpi (brawo).

Teichman. Wzywam przez p. Kropiewickiego zabieram głos, choć i bez tego nie mógłbym być milczeć, zwłaszcza, że znam zakład kulparkowski i inne za granicą. Zgadza się najzupełniej z uwagą referenta szpitalowy, że ilość lekarzy jest za mała, a właściwie, że lekarzem jest tylko jeden dyrektor, bo inni się zmieniają. Zgadza się i na to, żeby służba była pomnożona i lepiej płatna. Ale niedostatkami wynikłymi nie dadzą się wytłumaczyć wypadki, o których mowa. Przed dwoma laty była niemal ta sama liczba chorych, a mimo to uie było 8—11 wypadków śmierci gwałtownej w jednym roku. Zresztą mamy filie zakładu w Pryemyślu, Żółkwi i Krakowie; służba w tych filiach nie jest większą jak tutaj, a jednak wyjąwszy jednego wypadku w Krakowie, nie podobnego tam się nie zdarza. Budynek dla zarządu jest niezbędny, ale p. Sławinski słusznie nadmienił o zadziwiających faktach, że budynek, na który wydano 1 milion, nie miał w planie lokali dla zarządu, które przecież pierwsi muszą być, niż sam zakład. Urządzenie łazienek na Kulparkowie jest wzorem, jak one nie powinny być urządzone. Wodę konewkami noszą. Jak o tem można było zapomnieć, zabierając się do budowy — nie pojmuję. Nie mogę się jednak zgodzić żadną miarą na tłumaczenie, że w innych miejscach dzieją się także zabójstwa. My tu mamy co miesiąc zabójstwa przez służących. Jesteśmy tedy cztery a przynajmniej dwa razy gorsi od innych. I zgadzam się zupełnie na przyczyny tego, wymienione przez p. Sławinski.

Hosard odpowiada na zarzuty. Z całą otwartością przyznaję wypadki, o których miałem wiadomość, abowiem referat kulparkowski dopiero objąłem d. 1. lipca br. (Dawniej był p. Smolka, a przed nim Haller, pod którego kierownictwem budowano także gmach; pr. r.) Co do niedostateczności służby w ogóle, a lekarskiej w szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczesnego referenta szpitalowy przemogło. Wina tedy nie ciąży na mnie. Dziś proponujemy pomnożenie z uwzględnieniem wymogów szczególności, to przypomnę panom, że gdy uchwalało etat, ja w komisji administracyjnej byłem na nominację obok dyrektora dwóch prymariuszów i dwóch sekundariuszów. Na nieszczęście zdanie ówczes

Księgarnia
Seyfartha i Czajkowskiego
WE LWOWIE
otrzymała następujące najnowsze dzieła

J. I. KRASZEWSKIEGO
Ada, sceny i charakterystyki z życia
powszedniego 3 tomy z 4.10.
Holota, powieść współczesna 2
tomy z 2.50.
Historia prawdziwa o Petru-
ku Walecie Palatynie,
opowiadanie z XII wieku (ze
zbioru powieści historycznych
tom VII) 2 tomy z 3.45.
3278 4-4

Nakładem księgarni
F. H. Richter
WE LWOWIE
za dni kilka opuszczają prasę:

Choroby Galicji
od r. 1867—1878.
Serja II. w miesięcznych zeszytach
po 60 ct. (Serja ta stanowi odrębny
całość.)
Jeszcze kilka egzemplarzy serji pierw-
szej jak długo zapas wystarczy do
nabycia po 2 zł.
3172 5-4

Lilionese, jedynie
czony środek piękności
znajduje codziennie coraz
więcej uznania. Wszystkie
fałdy i nieczystości na twa-
rzy, znikają w 14 dniach.

Spodiu
Młyn parowy, wyrabiający spodium
Ernesta Schellinga we Wiedniu, Hernals,
Untergasse 8, poleca się do dostarczania
białej maki w jakości niesfalszowanej po
cenach 7 zł. 25 ct. za 100 kil. loco Wie-
dnia, stacja kolej. Próbkę bezpłatnie. Do-
stawa za zaliczeniem.
2732 3-3

OGNIOTRWAŁE
na składzie
utrzymuje
Arnold Werner we LWOWIE.

LMAREK

Główny skład
FORTEPIANÓW
Ludotka Marka
przy ul. Teatralnej 10. Największy wy-
bór fortepianów, pianin i harmonii wie-
deńskich, paryskich, lipekich za gwa-
rancją na lat 10 z odpowiednią ra-
bątem z cen fabrycznych. **Tudzież**
najlepsza wypożyczalnia. Za-
miana instrumentów używanych.
3264 4-8

Apteka pod rzymskim cesarzem
„Tyfusen”
przy ulicy Czarneckiego 1. 10.
we LWOWIE,
utrzymuje na składzie

ŚRODKI TOALETOWE
i HYGIENICZNE,
znane ze swych doskonałych sku-
tków, nie niszczące w niczem za-
granicznym, wyrobu Józefa Trau-
czyńskiego, apt. w Krakowie, a to:

PUDRE z puszkami i zł.
MYDŁA glicerynowe toaletowe
zestawa 56 ct.
MYDŁA glicerynowe toalet. płynne
po 80 ct.
MYDŁA lekarskie startowe szt. 35 c.
smołowe „ 35 c.
„ „ „ 50 c.
PASTA płóciasta nierówna 85 c.
do czyszczenia zębów 25 c.
WODA do ust 70 c.
GALECZKI do plombowania zęb-
ów po 10 ct. 2887 3-7
KIT do lepienia szkła i porcelany 60 c.
MYDŁO do mycia naczyń 25 c.
Do zamówień z prowincji dolicza
się 15 ct. za opakowanie.

Papierki cygaretowe
prawdziwe francuskie (pod gwaran-
cją) taniej jak wszędzie, w handlu
Braci Langner
Lwów ul. Halicka Nr. 19.
3289 2-2

Biuro wywiadowcze
J. Polńskiego
we LWOWIE ulica Karola Ludwika 1. 7.
obecnie polecił może kilku bardzo
zdolnych i porządnym

Ekonomów
Leśniczów
i Podleśniczów.
2930 2-8

Dr. Karol Stromenger
otworzył
kancelaryjną adwokacką
WE LWOWIE
przy ul. Karola Ludwika 1. 5.
na II piętrze. 3-10

Meble.
W domu pod liczbą 26, przy ulicy Cza-
rneckiego jest kilka sztuk mebli z wolnej
ręki do sprzedania. 3368 1-3

Pasieka
100 pui dzierżonów ramowych blazników,
futrowanych, zinnających na dworze, syste-
mu Lyssego, z odpowiednią ilością miodu,
jest z powodu taniary miejsca na sprze-
żać. Blizsze porozumienie francie pod
adresem F. Lipki, Bajkowie poczt.
Taruop-L. 3340 3-8

Państwo Busk
sprzedaje
Prosięta
czystej rasy Yorkshire i Berkshire, zgło-
sić się do Zarządu pałacu w Busku stacja
kolej Krasne. 3366 1-3

Cui	Ból zębów	Komu
fidus,	ustaje przez użycie	zawie-
	FEYTONY.	rzasz
vide!	Do nabycia we LWOWIE	baez!
	w apt. Jakóba Beisera.	
		29-6 6-7

Olej rybi
z miętusa,
naturalny, nieczyszczony i jako
taki najskuteczniejszy, sprowadza
wprost z Bergen, w Norwegii, i
odsprowadza w butelkach po 80
centów w s. 2845 12-2

Apteka pod Gwiazdą
Piotra Mikolascha
we LWOWIE.

Choroby syfilistyczne czyli we-
nowskie, tak święto
powstałe jakoteż zanie-
dbane lub źle wyleczone, wszelkie in-
tympodobieństwo, zgubne skutki na-
mogwatu n. p. osłabienie nerwowe, u-
piływ nasienia, impotencja, początki syfili-
ty, leczy na podstawie ścisłych badań i
licznych doświadczeń podług najnowej-
szej w każdym kierunku nieszkodliwej
metody, gruntownie i pod najskutecz-
niejszą dyskrecją, specjalista chorób syfilistycz-
nych i składowych, praktyczny lekarz me-
dyceyny, chirurg, akuszer
JAN KURPIEL.
przy ulicy Sobieskiego nr. 12, w domu p.
Balutowskiego we LWOWIE, ordynuje od
9. do 12. przed i od 2. do 5. po południu
Zamieszanie, którym na przeprowadze-
niu kuracji w ścisłej dyskrekcji (w walnych
miejscach i wsiach prawie niemożliwej)
załatwić powinno, udziela rady listownie i
wysła lekarstwa w ten sposób, iż adre-
sat najmniejszemu podejrzeniu nieleży
nieczułość. 2959 48—100

Wiedomość
dla przyjeżdżających.
Pod „Trzema Koronami” ulica
Trybunałowa nr. 10, za pomocą **u**
mobliwane różnej wielkości na
krótki lub długi czas jakoteż na
czas sejmowy wynajęcia.
Blizsza wiadomość: tylko u właścicieli.
3300 3-3

Bez bólu
i bez wstrząsów
bez lekarstw przekładających trawie-
niu, tudzież bez chorób następnych i
przerwania zatrudnienia, wylecza według
zupelnie nowej metody, doświadczonej z
niezliczonych wypadkach
upławy moczowe,
tak świeżo powstałe, jakoteż bardzo
starzejące, naturalnie, gruntownie i szybko
DR. HARTMANN,
członek lekarskiego Wydziału,
w Wiedniu Stadt, Habsgasse 22, 11.
Wylecza także wyczerpane, zwie-
żdzanie, upławy o kobieć, bladaczkę,
niepłodność, upławy. 2771 24—350
ostaniecie mekzie,
bez wstrząsania i bez wypalania, równie
leczy syfilis i wrzody wszel-
kiego rodzaju za pomocą kores-
pondencji. Za dyskretyjność, a na za-
danie wysła bezzwrotnie lekarstwa.

Konkurs.
Przy Wydziale powiatowym w
Jasie jest do obsadzenia **posada**
lustratora majątku i czynności
gminnych z placą roczną 400 złr.
na kosztu podróży 200 złr. Po u-
piływie roku jeżeli kandydat okaże
się odpowiednim będzie stabilowa-
ny; kwalifikacja: ładne poprawne
pismo, znajomość kasowości i ra-
chunków, pierwszeństwo mieć bę-
dą ludzie młodzi którzy odbyli już
jaką praktykę urzędową. Podania
wraz z alegatami wnosić można
do dnia 5go posiedzenia.
Z Wydziału powiatowego.

Znakomite powodzenie
VELOUTINE
jest 2695 8-78

Maczka ryżowa
przygotowana z Bismutem
dla tego do działa szczególnie na skórę
nieodstrzeżoną przystaje do
ciała, nadaje

cerze świeżość naturalną.
CH. FAY
Magazyn Perfum w Paryżu
9, na ulicy de la Paix, 9.
Dostać można w magazynach galanter.
pp. Kamila Strzyżewskiego, Leona Fein-
tucha, K. Bayera i Lwona, w składzie K.
Mikolascha we LWOWIE, w Czerniowcach w
aptece T. Golichowskiego.

Za duszę s. p.
LEONA księcia SAPIEHY
odbędzie się
staniem Wydziału powiatowego
Nabożeństwo żałobne
w kościele farnym Liskim
dnia 24. b. m. o 10. przedpołudniem.

NAUKĘ języka francuskie-
go udzielam panienkom
według praktycznej metody.
Maria Mantua
ulica Śnieżna (obok kościoła Marii Śnej)
Nr. 8 II piętro. 534 3-5

W Zakładzie ortopedycznym
spec. lekarza
Mra Edwarda Madejskiego
we LWOWIE,
ulica Kopernika 1. 13.
przyjmuje się dzieci z prowincji od 7
do 14 lat ze **skrzywieniem ko-**
ści pancerzowej, początkowym
garbem, krzywą szyją, wygięciem opa-
tką, z wżkmiennymi pierśmi, krótszą
nóżką i **konjunkturą wszelkie-**
go rodzaju, do wyleczenia za po-
mocy gimnastyki leczniczej i przyrzą-
dów ortopedycznych — dając takowym
zupelne utrzymanie i wszelkie wygo-
dy, przy czem pobierać mogą także
wszelkie nanki. 2976 5-2
Miezkający w miejscu dechodzą
dla leczenia do zakładu w przezna-
czonych godzinach.
Blizszych szczegółów udziela wła-
ściciel i dyrektor zakładu ustnie lub
pismem pod powyższym adresem.

Tanio i w wielkim wyborze

Wszelkie rekwizyta szkolne
jako to:
Papier do pisania i rysunków. Pióra stalowe i gese. Rączki do piór
i kredek. Atrament do pisania czarny, karminowy, niebieski i zielony.
Kalamazro rozmaitego gatunku. Reżisze i cyrkle szwajcarskie i ber-
lińskie. Rysownice z drzewa suchego wielkie i male. Trojki i linje
rozmaitego rodzaju. Radyki i gumniolastki. Kredki kolorowe i czarne.
Misy neryczne. Szyorki. Piórnik. Szkał matowa. Muszle porce-
lanowe. Fedzle w rozmaitych gatunkach. Farby Aueritery i francu-
skie. Tabliczki papierowe i kamienne. Torbki na książki z płótna i
ceraty dla panienek i chłopców,
dostać można **tanio i w wielkim wyborze** w handlu
St. Waydowicza
we LWOWIE ulica HALICKA 1. 7.
także: papierki listowe i z najmodniejszemi monogramami, Bilety wi-
zytowe litografowane i szybko prasowane. Papierki cygarowe.
Rumki. Książki do modlenia. Albany, Portmonetki. Tytonierki, Per-
fumy, Mydła, prawdziwe wody kolońskie i inne galanterie.
Zamówienia na prowincję wykonują się spiesznie i skuratnie.
3255 10-2

Tanio i w wielkim wyborze

Gielda we Wiedniu.
Do wykonania operacji na wiedeńskiej giełdzie poleca się podpisany bank.
Blizsze warunki na zażycie listownie. 2770 5-5

Mayer Kanitz, we Wiedniu.
N. B. Na żadnej innej giełdzie nie można z taką łatwością i z tak ma-
łymi środkami pieniężnymi zarobić, jak na wiedeńskiej giełdzie.

Wielki wybór nowości na jesień
materji wełnianych i jedwabnych
Płótna, Perkali i Bielizny
Pończoch saksońskich
Próbki na żądanie
rozsyła franco.

ROMAN WOJCZYŃSKI
We LWOWIE, plac Marjański 1. 10.

Gotowe
Kostiumy dla dam
Plaszcze, Paletoty, Zarzutki
oraz Szale i Chustki
Ajencja farbiamy W. Spindlera w Berlinie.

Skład komisowy: Płótna i Bielizny stołowej N. Langera i Synów
w Oskan Lieban i Sternberg.

MAGAZYN
Henryka Schwarza
w Krakowie ul. Grodzka 88.
otrzymał już jesienne i zimowe

NOWOŚCI
na suknie damskie, chustki, plety itp.
również **Paletoty, Okrycia**
i Modele Kostiumów Paryzkich.
Magazyn utrzymuje zawsze:
Obfity wybór **Lyonskich Materji**
jedwabnych czarnych, kolorowych i
Aksamitów, Dywanów, Ma-
terji meblowych, Firanek, Pończoch,
Chustek batystowych, Krawatek damskich itp.
Zamówienia na konfeke-
damskie według modeli i zurnali wykonuje
Magazyn w jak najkrótszym czasie.
Próbki na żądanie rozsyła się franco!

Skład fabryczny: Perkali białych i podszewek braci Etrich
w Brannan. — Ceny fabryczne. 3364 1-4

Zupełnie świeży transport
Przewybornej
przez S u e z sprowadzanej

HERBATY
chińskiej

N. 1. Żółto-kwiatowa aromat.	zł. 4.40
2. Biało-kwiatowa	„ 3.60
3. Czarna zbior majowy	„ 8.—
4. Czarna Suchong	„ 2.50
5. Congo	„ 1.60
6. Wysiwki z herbaty	„ 1.10
7. z najlep. herbat	„ 1.40

za funt czyli pół kilo, pełnej wagi do-
ważone w pojedynczych torebkach
papierowych, poleca handel
St. Markiewicz
we LWOWIE, w Ryńku 1. 42.

Wydumchane podpuszczki
ciężkie kupuje po najwyż-
szych cenach.
I. Ziffer, w Berlinie, C.
886 1-1 28. Nene Friedrichsstrasse

Najlepsza
Marka
BARONA
ROMASZKAN
w Korońce
na składzie
ULICA SOBIESKIEGO 3
WE LWOWIE

Tanio i w wielkim wyborze

Amelji Beer
née Loiseau
ma zaszczyt uwiadomić P. T. Panie, że
przesiedliwszy się do Mikołajowa, doje-
żdża do Lwowa 2 razy w miesiąc.
Blizszych szczegółów zasięgnąć mo-
żna w handlu p. Ignacego Beer we Lwo-
wie, przy ulicy Halickiej 1. 8. Inb listow-
nie u mnie w Mikołajowie. 3367 1-3

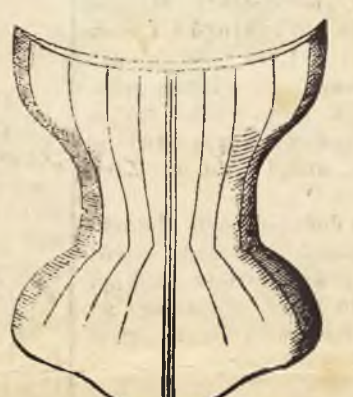
Woda anaterynowa do ust
prze-
ciw
cuchnącemu oddechowi, działam gąb-
czastym i łatwo się krawiemy.
Do p. dr. J. G. Popp, c. k. den-
tysty nadwornego we Wiedniu, Stadt,
Bognergasse 2. 1518 1-2
Cierpię przez kilka lat na chorobę
w ustach i gdy wszystkie używane prze-
zemnie środki nie skutkowały, a gdy
nadal coraz więcej traciłem zębów, a te
które jeszcze się utrzymały, chwiały się
za ruszeniem języka, dążyłem do
do skutku języka krawiwy się, a
nadal z nat nieprzyjemnie cuchnąco, znu-
szony byłem używać panika wszachst-
nie zachwaloną „Anaterynową wodę do
ust”. Po użyciu nie tylko że nieprzyjemny
odór z ust zniknął, lecz dążyła moje się
wzmocniły, żeby się nie chwiały, w krótkim
czasie wyleczyłem się z cierpienia
przezco powodowany wdzięcznością, po-
daje to dla wiadomości publicznej, wy-
rażając jednocześnie tę wdzięczność do ust przy-
nalężną cześć. We Wiedniu.
Baron Józef Stenzl m. p.

Do łaskawego uwzględnienia!
Dla ochrony od naśladowców zwracam
uwagę P. T. publiczności na to, że każda
flaszka oprócz marki ochronnej (firma, hy-
gea i preparaty anaterynowe) opatrzone
jest żółtą etykietą, na której w od-
cisiku drukowo-wodnym widocznym jest
orzeł i firma. 1517 3-3
Do nabycia we LWOWIE: apt. Mil-
linga, apt. pp. P. Mikolascha, J. Beisera,
Zygmunta Ruckera, Jakóba Pipesa, K.
Kryżanowski apt., K. Strzyżewski, M.
Müller, i A. Sklepniński apt., bracia Łazow-
scy, Wł. Tępa, K. Bayer i Leon, Franc.
Skulski i Leon, W. KRAKOWIE: J. Trau-
czyński apt., W. Jahn, J. Penz, W. Ko-
tajny, E. Stockmar apt., N. Redyk apt.

ASTMY, kataru i duszności
ciężkiej, **RUREK**
LEVASSEUR, apt. Rne do
la Mounais, 23 a Paris. 2693 9-2
Sład w głównych aptekach.

Leśnik
z państwowym egzaminem leśnictwa, z kil-
konastoletnią praktyką, oraz koncesjo-
wany budowniczy i sadowy geometra kra-
jowy, poszukuje odpowiedniej posady w
kraju lub zagranicą. 3365 1-4
Przyjmuje także czasowe czyn-
ności techniczne w sprawach regulacji i
sacowania lasów, pomiarów geometrycz-
nych, budowy wodnej i lądowej.
Blizsza wiadomość pod adresem: K.
R. W. poste restante Stanisławów.

Pracownia
gorsetów francuzkich

SKŁAD FORTEPIANÓW
Seyfartha i Czajkowskiego
we LWOWIE przy placu Marjańskim
okok Banku Hipotecznego 3308 3-4
poleca wielki wybór
FORTEPIANÓW,
PIANIN,
i FISHARMONII
z najpiękniejszych fabryk
wiedeńskich, paryskich,
drezdeńskich i lipekich
Otrzymane fortepiany wy-
łącznie z najpiękniejszych
fabryk tak krajowych jak
i zagranicznych, skład po-
wyższy śmiało ręczyć mo-
że za ich dobroć i trwałość.
Fortepiany na
koncerta jakoteż i za
opłatą miesięczną
wypożycza się po ce-
nach **najmarka-**
waższych.
Listy z prowincji prosimy adresować do KSIĘGARNI pod powyższą firmą.

Fabryka mebli żelaznych
Spadkobiorców Aug. Kitchelta,
c. k. dostawcy nadwornego 2937
we Wiedniu, Kärntnerstrasse Nr. 46 Heinrichshof.
Ilustrowane cenniki franco.
Skład we LWOWIE u ED. GEBHARDA.

Tydzień
literacki, artystyczny, naukowy i społeczny.
Z dniem 1. września rozpoczął szósty rok swego istnienia. Wychodzi we
Lwowie każdej soboty w objętości dwóch dużych arkuszy druku, (których
trzysta stanowi wielkość 16 tomu książki) z osobną okładką, nakładem
KSIEGARNI POLSKIEJ, pod redakcją **D. Rodolfa**.
Redakcja postarała się o zawiązanie rozległych stosunków z najsłabo-
mizymi autorami i tak współpracownikami przyjęli między innymi:
J. I. Kraszewski, T. T. Ję, A. Wilezński (autor Kłopotów starego ko-
mendanta), Eliza Orzeszko, M. Bałucki, W. Sabowski, M. Pawlikowski,
Wł. Kozłowski, Jan Lam, J. Ochobowicz, Br. Abakanowicz, Józef Treliak,
Sewer, hr. W. Dzieduszycki, hr. Oiga Komorowska, M. Radnicka, Wł. Betza
Iza, A. Kleczewski i wielu innych. Oprócz oryginalnych prac **TYDZIEŃ**
pojawia przekłady najnowszych a wyborowych, pierwszorzędných autorów za-
granicznych powieści. 29 5 3-6
Redakcja dokłada wszelkich starań, aby **TYDZIEŃ** dawał zawsze
pełny obraz bieżącego życia cywilizacyjnego i ogólnego rozwoju nauki i
poleca to pismo, jedyny dziś literacki organ w Galicji, uprzejmym wzglę-
dom Publiczności.
Prenumerata kwartalna we LWOWIE wynosi zł. 3.50, z przesyłką złr. 4.40.
„ półroczna „ „ „ 7. „ „ „ 8.80.
„ całoroczna „ „ „ 14. „ „ „ 17.60.
Zamówienia z prowincji adresować wprost do

KSIEGARNI POLSKIEJ
WE LWOWIE.
Wydawnictwo bowiem nie przyjmuje odpowiedzialności za nieporząd-
dki wynikające z pośrednictwa osób trzecich.

Zarząd dóbr hr. Eugeniusza Kińskiego w Skolem
urządził we LWOWIE przy ul. Cmentarnej 1. 11.

SKŁAD TARCIC
jodłowych, sosnowych, bukowych i jaworowych, materiału
rezanowanego, troc n bukowych i jodłowych, tudzież obwodów na pre-
taki i sprzedaje takowe w najlepszych gatunkach po najniższych cenach.
Uprasza się dostojnych właścicieli dóbr, przedsiębiorców budowl., przem-
ysłowych, stolarzy itp. o łaskawy odbiór.
Zarząd składu przyjmuje także zamówienia na wyroby z lanego żelaza
wszelkiego rodzaju, dalej na przedmioty z kutego żelaza i wyroby zawodu ko-
walskiego, które się sporządzają w hutach powyższych dóbr. Cenniki bezpłatnie.
Zarząd składu wyrobów Eugeniusza hr. Kińskiego
Ad. Neudeck.
3312 6-16

WINOGRONA fesiawskie
prawdziwe kuracyjne codzień świeże,
poleca 3323 3-2

F. W. Królikowski
WE LWOWIE.
Zamówienia na prowincję skutecznie odwrotnie.

Paryżkie i wiedeńskie meble
bardzo elegancie, trwałe i tanie.
J. G. & L. Frankl, stolarz i tapicer,
magazyn załozony r. 1835, odznaczony 10 medalami,
we Wiedniu, Leopoldstadt, Obere Donaustrasse Nr. 91.
obok Schöllerhof.
Ilustrowane cenniki za nadesłaniem 2 zł. 2804 9-52

SKŁAD FORTEPIANÓW
Seyfartha i Czajkowskiego
we LWOWIE przy placu Marjańskim
okok Banku Hipotecznego 3308 3-4
poleca wielki wybór
FORTEPIANÓW,
PIANIN,
i FISHARMONII
z najpiękniejszych fabryk
wiedeńskich, paryskich,
drezdeńskich i lipekich
Otrzymane fortepiany wy-
łącznie z najpiękniejszych
fabryk tak krajowych jak
i zagranicznych, skład po-
wyższy śmiało ręczyć mo-
że za ich dobroć i trwałość.
Fortepiany na
koncerta jakoteż i za
opłatą miesięczną
wypożycza się po ce-
nach **najmarka-**
waższych.
Listy z prowincji prosimy adresować do KSIĘGARNI pod powyższą firmą.

Pierwsza anstrjacka c. k. uprz.
Fabryka mebli żelaznych
Spadkobiorców Aug. Kitchelta,
c. k. dostawcy nadwornego 2937
we Wiedniu, Kärntnerstrasse Nr. 46 Heinrichshof.
Ilustrowane cenniki franco.
Skład we LWOWIE u ED. GEBHARDA.

Vin de Bugeaud
Toni-Nutritif
Au Quinquina et au Cacao combinés
WINO ŚCIAGAJĄCO-ODZYWCZE BUGEAUD'A w połączeniu z Gar-
nina i Cacao. Zwracamy uwagę lekarzy, chorych i wszystkich osób
pragnących zachować zdrowie za pomocą tego preparatu, który z po-
wodu swych własności terapeutycznych nazwany został: ŚCIAGAJĄCO-
OZYWCZYM. Przygotowany na winie hiszpańskim wybornego gatunku,
przyjemnego smaku, nadaje się szczególnie dla powracających moźnolnie
do zdrowia, dzieci wiatłych, kobiet delikatnych, starców osłabionych
wiekiem i niemocą, szczególnie działa pomyślnie w chorobach następ-
ujących:
NIEDOKREWNOCI, CIERPIENIACH NERWOWYCH, CHRONICZNEJ BIEGUNCE, OSŁA-
BIENIU PŁCOWEM, PRZEKWIENIACH HERNYCH, ZOLZACH, SKORBUTIE, W PE-
RYODACH POWROTU DO ZDROWIA PO CIĘŻKICH GORĄCZKACH.
WYSTARECZĄC SIĘ NALEŻY FALSZERSTW I NAŚLA-
DOWNICTW
SKŁAD GŁÓWNY w aptece P. LEBEAULT'A, 53, ulica Réaumur, w PARTYZU
Dostać można we LWOWIE, w aptece P. Mikolascha; w KRAKOWIE
w aptece P. Trauczyńskiego i w aptece P. Redyka.